

Sygn. akt: III AUa 345/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak (spr.)

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn

SSO del. Hanna Parzybut-Dan

Protokolant: stażysta Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2012 r. w Łodzi

sprawy **N. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o podjęcie wypłaty emerytury,

na skutek apelacji N. B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku z dnia 1 lutego 2012 r., sygn. akt: VI U 1451/11;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 345/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 1 lutego 2011r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku oddalił odwołanie N. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 27 października 2011r., mocą której wstrzymano odwołującą się wypłatę emerytury od 1 października 2011r.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zapadł w następującym stanie faktycznym:

N. B., ur. (...), na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 30 maja 2006r. jest uprawniona do emerytury, świadczenie wypłacano od 1 marca 2006r. /dowód: decyzja – k.79-80 akt emerytalnych /

W dacie przyznania świadczenia ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu w Samorządowym Kolegium Odwoławczym w P.. Zatrudnienie u tego samego pracodawcy kontynuuje również po przyznaniu emerytury /dowód: zaświadczenie - k.31, 83, 135-137, 167 175, 180, 195 akt emerytalnych, okoliczności bezsporne/.

Zaskarżoną decyzją z 27 października 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) oraz art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (DZ. U. Nr 257, poz. 1726) zawiesił N. B. wypłatę emerytury od 1 października 2011r., ponieważ ubezpieczona

kontynuuje zatrudnienie na rzecz pracodawcy, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury i stosunku pracy nie rozwiązała /dowód: decyzja ZUS – ostatnia strona akt emerytalnych/.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie jest bezzasadne. Odwołująca bowiem nabyła prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011r. i nadal pozostaje w zatrudnieniu na podstawie stosunku pracy w Samorządowym Kolegium Odwoławczym w P.. Ubezpieczona nie rozwiązała do 30 września 2011r. stosunku pracy, a tym samym Zakład Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z przepisami art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dodanym art. 6 ustawy z 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r. Nr 257, poz. 1726), słusznie wstrzymał wypłatę świadczenia począwszy od 1 października 2011r. Sąd stwierdził również, że zaskarżona decyzja ZUS nie narusza praw nabytych świadczeniobiorcy albowiem nie pozbawia ubezpieczonej samego prawa do emerytury, a jedynie zawiesza jego wypłatę. Decyzja ta nie ingeruje w samo prawo do świadczenia, lecz zawiesza jego realizację do momentu spełnienia przez odwołującą dodatkowej przesłanki, którą jest rozwiązanie stosunku pracy. Kształtowanie tych przesłanek należy do uprawnień ustawodawcy. Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie oddalił.

W apelacji ubezpieczona zaskarżyła powyższy wyrok w całości zarzucając: 1 – sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału poprzez ustalenie, że stanowiąca przedmiot odwołania decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została wydana 27 października 2011r., zaś świadczenie wypłacano od 1 marca 2006r.;

2 - niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności legitymacji osoby wydającej zaskarżoną decyzję oraz działania ubezpieczonej przez wiele miesięcy pod wpływem błędu wywołanego przez przedstawicieli władzy publicznej, co do zachowania przez ubezpieczoną uprawnień do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, co pozbawiło wnioskodawczynię koniecznego czasu na dokonanie czynności rozwiązania stosunku pracy w terminie do 30 września 2011r.;

3- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, w szczególności: - art. 178 ust. 1 w zw. z art. 2 ust. 1, art. 21, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 64, art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, poprzez uznanie, że sąd powszechny nie ma możliwości wyrażenia wątpliwości, co do zgodności określonego przepisu z Konstytucją;

- art. 123 w zw. z art. 83 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 107 § 1 i 3 kpa, poprzez ocenę, że zaskarżona decyzja spełnia wymogi formalne określone w art. 107 § 1 i 3 kpa;

- art. 16 § 1 w zw. z art. 110 kpa, poprzez ocenę, że decyzja ostateczna przyznająca zgodnie z obowiązującym prawem – bezwarunkowo – prawo do wypłaty świadczeń emerytalnych w określonej wysokości nie jest decyzją na mocy, której adresat tej decyzji nabywa prawo.

Wskazując na wyżej wymienione zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Spór w sprawie dotyczy zastosowania wobec skarżącej przepisu art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726), na podstawie których z dniem 1 października 2011 roku zawieszono wypłatę emerytury ubezpieczonej. Zasady zawieszania emerytur i rent wypłacanych na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) ulegały na przestrzeni lat zmianom. I tak w dniu wydania decyzji z 30 maja 2006 roku przyznającej ubezpieczonej emeryturę od 1 marca 2006 roku, obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a, zgodnie z którym prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu

uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Norma ta dotyczyła wszystkich osób przechodzących na emeryturę bez względu na wiek. Skarżąca w dacie nabycia prawa do emerytury pozostawała w zatrudnieniu i kontynuowała dalej zatrudnienie u pracodawcy, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, dlatego wypłata świadczenia była zawieszona. Następnie przepis ten został uchylony przez art. 37 ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz.U. nr 228, poz. 1507), która weszła w życie z dniem 8 stycznia 2009 roku. Od tej daty zawieszanie wypłat emerytur było związane wyłącznie z wysokością przychodów osiąganych przez emerytów i tylko w stosunku do osób, które nie ukończyły jeszcze powszechnego wieku emerytalnego(art. 103 ust. 1 i ust. 2 w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2010 roku). Dlatego też skarżąca po osiągnięciu wieku 60 lat mogła osiągać nieograniczone przychody z tytułu kontynuowanego zatrudnienia oraz jednocześnie pobierać emeryturę. Począwszy od 1 stycznia 2011 roku ustawodawca uzależnił wypłaty emerytur od rozwiązania stosunków pracy z pracodawcami, przez których ubezpieczeni byli zatrudnieni w dniu nabycia prawa do emerytury. Innymi słowy od 1 stycznia 2011 roku podjęcie wypłaty emerytury uzależnione jest od faktycznego przejścia ubezpieczonego na emeryturę. Zatem powrócono do uregulowań obowiązujących w tej materii do 7 stycznia 2009 roku, zmieniając poprzez art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 2010 r., nr 257, poz.1726) art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz dodając po art. 103 przepis art. 103a o treści "Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego." Ustawodawca w art. 28 powołanej ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw rozciągnął zastosowanie tego przepisu także na osoby, którym przyznano emerytury przed 1 stycznia 2011 roku. Przepis art. 28 tej ustawy stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (ustawa o emeryturach i rentach z FUS), oraz ustawy, o której mowa w art. 18 (ustawa o emeryturach kapitałowych), w brzmieniu nadanym tą ustawą, stosuje się poczynając od dnia 1 października 2011 roku. Jednocześnie przepisem art. 27 powoływanej ustawy z 16 grudnia 2010 roku nałożono na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek poinformowania osób pobierających emeryturę, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie tej ustawy, o obowiązujących warunkach pobierania emerytury w przypadku kontynuowania stosunku pracy u pracodawcy, z którym stosunek ten był zawarty przed dniem nabycia prawa do emerytury. Zakład nie poinformował skarżącej o zmianie cytowanych przepisów, przynajmniej z akt emerytalnych nie wynika aby ten obowiązek został spełniony. To jednak, zdaniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę, okoliczność ta pozostaje bez wpływu na ocenę prawidłowości przedmiotowej decyzji z 27 października 2011 roku. Zważyć bowiem należy, że przepisy dotyczące wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów bezwzględnie obowiązujących. Zawieszanie wypłaty świadczenia na podstawie art. 103a związane jest z faktem kontynuowania zatrudnienia, a nie z faktem powiadomienia przez organ rentowy ubezpieczonego o zmianie stanu prawnego. Dlatego też Sąd Apelacyjny w Łodzi nie podziela poglądu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wyrażonego w wyroku z dnia 4 kwietnia 2012 roku w sprawie III AUa 151/12, zgodnie z którym niewykonanie przez organ rentowy obowiązku z art. 27 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) nie może skutkować zawieszeniem emerytury, nawet w sytuacji kontynuowania przez emeryta dotychczasowego zatrudnienia (LEX 1153770). Nie można się zgodzić z powyższym stanowiskiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, gdyż ewentualna niewiedza ubezpieczonego o zmianie stanu prawnego nie pozbawia mocy prawnej przepisów bezwzględnie obowiązujących co do zasad zawieszania wypłaty świadczeń emerytalnych. Niewątpliwie odsunięcie w czasie zastosowania przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w stosunku do emerytów pobierających świadczenia w dniu wejścia w życie tego przepisu miało na celu umożliwienie emerytom dokonania wyboru, czy chcą nadal kontynuować zatrudnienie u dotychczasowych pracodawców, czy też pobierać świadczenia z ubezpieczenia emerytalnego, to jednak zaniechanie przez organ rentowy indywidualnego powiadomienia emeryta o zmianie stanu prawnego nie pozbawia ubezpieczonego możliwości dokonania takiego wyboru. Niewątpliwie natomiast w każdej chwili wypłata emerytury może być wznowiona, o ile skarżąca zdecyduje się na faktyczne przejście na emeryturę, to jest podejmie decyzję o rezygnacji z zatrudnienia kontynuowanego u pracodawcy, u którego była zatrudniona w dniu nabycia prawa do świadczenia. Przypomnieć

należy, że obecne regulacje w przedmiocie zawieszalności świadczeń emerytalnych z powodu kontynuacji zatrudnienia nie są nowe. Jak już wspomniano o tym wyżej identyczne rozwiązania obowiązywały od lipca 2000 roku do 7 stycznia 2011 roku. Wówczas obowiązujący przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS miał identycznie brzmienie jak obecny przepis art. 103a tej ustawy. Dlatego uznać należy, że praktyka stosowania dawnego art. 103 ust. 2a powoływanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS zachowała swoją aktualność na gruncie obecnie obowiązującego przepisu art. 103a tej ustawy. Cytowany wyżej dawny przepis art. 103 ust. 2a był przedmiotem wykładni licznych orzeczeń Sądu Najwyższego, a także był poddany kontroli co do jego zgodności z ustawą zasadniczą. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w dotychczasowym stosunku pracy jest funkcjonalnie uzasadnione i ma podstawę konstytucyjną w art. 67 ust. 1 ustawy zasadniczej, który wiąże z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może wybrać status emeryta lub zachować, pomimo nabycia prawa do emerytury, status pracowniczy. Wskazywano wówczas na cel regulacji zawartej w art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, którym było przede wszystkim oczekiwane na zwolnienie miejsc pracy przy utrzymującym się wysokim bezrobociem (por. między innymi wyrok z dnia 19 lutego 2004 r., II UK 274/04, OSNP 2004 nr 21, poz. 376; uchwałę z dnia 27 kwietnia 2004 r., II UZP 2/04, OSNP 2004 nr 17, poz. 303; uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 10 listopada 2004 r., II UZP 9/04, OSNP 2005 nr 3, poz. 41). Prawdłowość wykładni przywoływanego tutaj przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prezentowanej w judykaturze potwierdził również Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., SK 45/04 (OTK ZU-A 2006 nr 2, poz. 15) uznał przepis ten za zgodny z Konstytucją, wskazując równocześnie, że emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenie ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy w związku z osiągnięciem określonego wieku.

Przedstawiony wyżej kierunek wykładni art. 103 ust. 2a należy przyjąć także do obecnie obowiązującego przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w tym do emerytów uprawnionych do świadczeń przed datą wejścia w życie tego przepisu, a to w związku z art. 28 powoływanej wyżej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Nie ma też żadnych podstaw do odmowy stosowania przez sądy przepisu art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS i art. 28 powoływanej ustawy z 16 grudnia 2010 roku, których wykładnia gramatyczna nie nasuwa żadnych wątpliwości i prowadzi do jednego wniosku, że należy zawiesić wypłatę emerytury tym ubezpieczonym, którzy w dacie nabycia prawa do świadczenia nie zaprzestali świadczenia pracy na rzecz pracodawcy, u którego pozostawali w stosunku pracy i nadal nieprzerwanie zatrudnienie to kontynuują.

Ewentualne formalne błędy decyzji pozostają bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, bowiem Sąd Apelacyjny rozpoznaje apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji. Niewątpliwie w postępowaniu administracyjnym, w tym postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, a to w związku z art. 123 kpa i art. 83 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, to jednak odwołania od decyzji ZUS w postępowaniu sądowym rozpoznawane są w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Mając na uwadze powyższe wyrok sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającą go decyzja organu rentowego odpowiadają prawu, a apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlega oddaleniu z mocy art. 385 kpc.